

Heterocerus

NR. 6

Nyhedsbrev for
danske
Coleopterologer

December 1997

Indlevering af de årlige fundlister

Af
Michael Hansen

Traditionen tro vil fristen for indlevering af fundlisterne for 1997 være det ento-mologiske årsmøde i februar / marts 1998.

Der har fra flere sider været udtrykt et ønske om at få fastlagt nogle retningslinier for hvorledes og i hvilket omfang fund bør indrappteres. Da de årlige fundpublikationer fra i år er blevet noget modificerede - bl.a. må vi ikke sige "tillæg" længere - har vi anset det for hensigtsmæssigt nu at fastlægge de vigtigste retningslinier. Hvis disse følges, vil det lette det efterfølgende redaktionelle arbejde betydeligt.

Det som primært bør meldes er:

- **Nye danske arter og nye lokaliteter for sjældne arter** (dvs. arter, som i forvejen står med lokaliteter i "Fortegnelsen over Danmarks biller" eller er kommet til det i et efterfølgende tillæg til denne).
- **Nye distriktsfund af alle arter** (baseret på "Katalog over Danmarks biller")

For alle fund angives som minimum:

- a. **Slægts- og artsnavn** (helst efter "Katalog over Danmarks biller").
- b. **Distrikt og lokalitet** (entydigt efter kortbogen I: 100.000).
- c. **Dato og årstal**.
- d. **Finder** (hvis det ikke fremgår i forvejen).

Side 1

*

Man må også meget gerne tilføje side-henvisning til henholdsvis "Katalog" og "Fortegnelse". Flere oplysninger kan tilføjes og er især ønskelige når det drejer sig om de sjældnere arter. Skriv hellere for meget end for lidt.

Alle fund stilles sammen i en liste. Artsrækkefølgen baseres på "Katalog over Danmarks biller".

Mon vandkalven *Agabus didymus* Ol. er kommet for at blive?

Af

Mogens Holmen

I 1993 fandt Jan Pedersen for første gang vandkalven *Agabus didymus* i Danmark, endda i form af en bestand i den lille Harrested Å (SZ). Dengang kunne man forestille sig, at der måske var tale om en lille isoleret forekomst, der ubemærket havde overlevet her gennem mange år. Et nærliggende vandløb havde jo været levested for århundredets eneste kendte danske bestand af guldsmeden *Onychogomphus forcipatus* indtil vandløbet blev rørlagt. Måske var det et særligt velegnet område for varmeelskende dyr knyttet til mindre vandløb?

Herefter blev *Agabus didymus* imidlertid også fundet i Ibæk ved Munkebjerg (EJ) 1994, i Pøleåen ved Kagerup (NEZ) 1994, i Gørløse Å (NEZ) 1996-97, i Hornbæk Østerbæk (NEZ) 1996 og måske endnu

flere steder, jeg ikke har hørt om. Ofte er der fundet flere eksemplarer på lokaliteterne.

Nu virker det snarere sandsynligt, at arten i øjeblikket er ret udbredt i åbne små vandløb i visse dele af Danmark. Flere af lokaliteterne er tidligere ganske vel undersøgte med hensyn til vandbiller, ligesom vandkalvefaunaen i større eller mindre grad har været undersøgt på flere tusinde lokaliteter i danske vandløb, især siden 1950-erne. Det tyder alt sammen på, at *Agabus didymus* med stort held og på kort tid har formået at nykolonisere vandløb inden for en betydelig del af landet. Eksemplarer fra Gørløse Å blev med ubetinget succes udsat for "Marie-Marie-flyv-optil-Vorherre" -testen, så spredningsevnen virker god, og flyveevnen bekræftes af litteraturen.

Ikke desto mindre klarer arten sig særdeles fint. Det gælder f.eks. i Gørløse Å, hvor den i sommeren 1996 og foråret 1997 var tilstede i meget stort antal. Det ser altså ikke ud til, at de seneste års lange og hårde vintre har været et problem for bestanden. Den pågældende strækning af Gørløse Å kan i øvrigt langt fra siges at være ureguleret, naturvenligt vedligeholdt, upåvirket af vandindvinding eller ren, så den ligner jo nok de fleste østdanske småvandløb (opstrøms rummer Gørløse Å dog flere kvaliteter, også billemæssigt).

Arten er især udbredt i Middelhavsområdet, men findes også

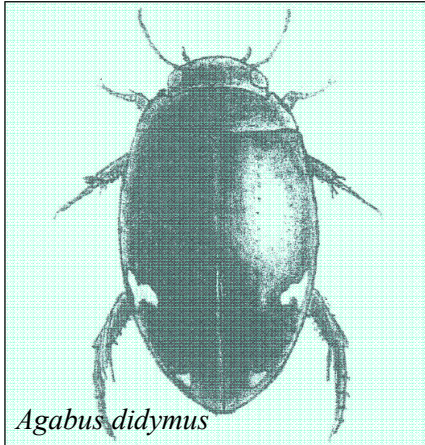
Side 2

*

*

*

*

Agabus didymus

spredt i bl.a. det meste af Tyskland og England. Dertil kommer fund af tre sydsvenske eksemplarer sidst i 1700-tallet, bekræftet for nyligt efter belægsmaterialets opdukken.

Man skulle jo nok synes, at *Agabus didymus* før må have haft chancen for at slå sig ned i Danmark, hvis klimaet her tillader opretholdelsen af bestande. Indtil videre synes arten ikke at være særligt kræsen med hensyn til levesteder hos os (eller er det netop de mange regulerede, let forurenede vandløb, som den foretrækker?). Foreløbigt har klimaet heller ikke sat en stopper for forekomsten i Danmark.

I foråret 1995 var der endnu ikke meldt svenske fund siden Paykull's dyr fra 1700-tallet, men jeg har ikke forhørt mig siden. Det gamle fund i Sydsverige og artens spredningsevne kunne måske tyde på, at den også dengang var udbredt i Sydskandinavien. Men hvad er i så fald årsagen til, at den forsvandt igen? Og er den nu kommet for at blive? ●

Billetræf i Føllenslev

Af

Palle Jørum - med bistand fra Eivind Palm, Jan Boe Runge og andre

Igen i år havde Eivind og Birgitte Palm inviteret til bille-weekend, der fandt sted i dagene 29.-31.8.97. Også denne gang mødte mange op - og i år ikke kun her-hjemmefra, men også fra broderlandet hinsidan. Fra det sydlige Sverige var mødt Alan Dufberg og Gosta Gillerfors, og Stig Lundberg havde taget den lange vej ned fra Luleå. Ellers var deltagerne, ud over værterne: Kristian Arevad, Tove og Hans Gønget, Henning Hendriksen, Michael Hansen, Palle Jørum, Henning Liljehult, Viggo Mahler, Jan Pedersen & Dorte, Jan Runge og Mogens Rudkøbing.

Deltagerne mødte op i løbet af fredagen. Nogle havde tyvstartet undervejs og var belæsset med de første seværdigheder allerede ved ankomsten. Jan R. og Palle havde endog opnået at være i karambolage med en vred jæger ved Tissø. Han gik og trippede for at komme til at skyde nogle af de smækre gæs, der rastede ved søen - og han var fuldkommen elektrisk ved udsigten til, at vi måske ville skræmme fjerkræene hen til naboen. Jagten på gæssene går som det måske er nogle bekendt ind den 1. september. Det var lige før han rekvi-rerede politibistand, men vi slap da omsider væk. Så gjorde det godt at nå frem til bestemmelses-

Side 3

*

*

*

*

stedet, hvor der var sørget for rigeligt med øl til at dulme nerverne.

Fredag aften gik med hjemlig hygge: Snak om dyr, udveksling af ekskursionserfaringer - og ikke mindst plan-lægning af de næste dages ekskursioner. Det store flertal var indstillet på en tur til Sejerø den efterfølgende dag. Kun Henning H. insisterede på et andet og mere tri- vi ... (undskyld!) program, idet han valgte at tage til Klinteby Klint for at lede efter *Tychius trivialis* - hvilket lykkedes.

Lørdag formiddag delte flokken sig, idet nogle tog til Lille Bregninge ved Nyrand for at finde *Dorytomus filirostris*. Det gik godt, og succesen var hjemme, da det på hjemvejen ved Astrup Skovhave lykkedes at genfinde den nye elmebille, *Aulonium trisulcum*. Den fandt Jan R. på stedet tidligere på året, og den var

der altså stadig. Øjensynlig har arten formået at sprede sig med ly- nets hast her i landet. Det skal blive interessant at følge den fremover. Med den fart, hvormed elmene forsvinder, bliver der måske kun tale om et kortvarigt bekendtskab.

Imens var en anden gruppe taget nordpå langs kysten til stranden ved Kårup. Her er der tidligere fundet *Tychius lineatulus* på kløver, og den art var der flere, som var interesseret i. Det viste sig imidlertid uhyre svært at finde så meget som skyggen af en kløverplante først efter lang tids søgen lykkedes det, og så var billen der også.

Eftermiddagen blev tilbragt på Sejerø. Sejlturen dertil var en oplevelse i sig selv, og øen var bestemt et besøg værd. Vejret var herligt - ingen regn i modsætning til hvad vi blev budt året før på Nekselø! Der

Sejerø, -det sydlige- og nordlige ekskursionssted samt havnen, tegnet efter hukommelsen

Side 4

*

*

*

blev indsamlet med stor flid på skrænterne nord og syd for havnen. Skræntpartierne er vel ikke helt på højde med dem, der findes på Neksø, og de store overraskelser blev det da heller ikke til.

Blandt de mest interessante dyr kan fremhæves *Harpalus melancholicus*, *Hispa atra*, flere arter af *Trachyphloeus* samt *Sibinia phalerata*.

Da Sejerø vist ikke har været betrådt af en ærlig billemand før, har vi ment, det kunne være interessant at samle alt, hvad der blev fundet, i en totalliste. Den kommer nedenfor. I parentes bemærket, så ymtede Hans noget om, at han havde været på Sejerø for en del år siden, men gået på klingen måtte han erkende, at det vist også kunne være Samsø, han havde besøgt - og andre bud kunne måske være Fanø, Læsø eller Fyn, så det udsagn har redaktionen valgt ikke at tage for gode varer. Med andre ord: det var første gang i historien, civiliserede mennesker satte fod på Sejerø.

Hjemturen blev en lidt bedrøvelig affære. På vejen fra borde havde nogle af os spottet et listigt sted ved havnen, og vi havde sat næsen op efter noget humle, inden vi tog ud på den lange hjemfærd. Men ak, bestyrerne af den lokale grillbar havde fået den ulyksalige ide at tage til bryllup netop på denne dag og havde lukket biksen. Det blev en barsk tur til Havnsø! - Så gjorde

Biller fra Sejerø - indsamlet på ekskursionen d. 30.aug. '97

Listen er baseret på bidrag modtaget fra følgende.:

Kristian Arevad, Alan Dufberg, Michael Hansen, Palle Jørum, Stig Lundberg, Viggo Mahler, Eivind Palm, Jan Pedersen og Jan Boe Runge er blev fundet ikke færre end 140 arter.

* efter artsnavn: Ny for NWZ

** efter artsnavn: Første fund, efter 1960, for NWZ

CARABIDAE

Leistus ferrugineus (L.)
Nebria brevieollis (F.)
Broseus eephalotes (L.)
Treehus quadristriatus (Schränk)
Calathus ambiguus (Payk.)
Calathus melanocephalus (L.)
Amara similata (Gylt.)
Amara aenea (Deg.)
Amara lucida (Dft.)
Amara bifrons (Gylt.)
Amara aulica (Panzer)
Ophonus rujibarbis (F.)
Ophonus rujibarbis (F.)
Harpalus rujipes (Deg.)
Harpalus affinis (Schränk)
Harpalus serripes (Quensel)
Harpalus melancholicus Dej. *
Harpalus tardus (Panzer)
Harpalus pumilus Sturm
Bradycellus esikii Laczo
Aeupalpus parvulus (Sturm)
Demetrias atrieapillus (L.)

Side 5

*

*

*

Dromius linearis (Oliv.)
Dromius melanocephalus Dej.
Dromius notatus Steph.
Syntomusfoveatus (Geoffr.)
Microlestes minutulus (Goeze) *
Microlestes maurus (Sturm)
STAPHYLINIDAE
Anotylus inustus (Grav.)
Astenus longelytratus Palm **
Oeypus ater (Grav.)
Oeypus compressus (Marsh.)
Quedius moloehinus (Grav.)
Taehyporus pulehellus Mannh.
Aleoehara binotata Kraatz
Oxypoda haemorrhoea (Mannh.)
Drusilla canaliculata (F.)
Cypha laeviuscula (Mannh.) *
HELOPHORIDAE
Helophorus nubilus (F.)
CLERIDAE
Necrobia violacea (L.)
NITIDULIDAE
Meligethes tristis Sturm
Meligethes ruficornis (Marsh.)
PHALACRIDAE
Phalacrus corruscus (Panz.)
Ofibrus aeneus (F.)
Olibrus baudueri Flach
Olibrus corticalis (Panzer)
Olibrus affinis (Sturm)
Stilbus testaceus (Panzer)
CRYPTOPHAGIDAE
Cryptophagus setulosus Sturm
Atomaria fuscata (Schonh.)
COCCINELLIDAE
Coccidula rufa (Herbst)
Rhyzobius litura (F.)
Scymnus mimulus Capra & Fürsch
Tytthaspis sedecimpunctata (L.)
Coccinella septempunctata L.
Coccinella quinquepunctata L.

*

Propylea quatuordecimpunctata (L.)
CORYLOPHIDAE
Orthoperus brunnipes (Gyll.)
CORTICARIIDAE
Enicmus transversus (Oliv.)
Cartodere nodifer (Westw.)
Corticaria crenufata (Gyll.)
Corticaria umbilicata (Beck)
Corticaria impressa (Oliv.)
Corticicaria gibbosa (Herbst)
Corticarina fuscata (Gyll.)
Melanophthafma curticolis (Mann.)
TENEBRIONIDAE
Lagria hirta (L.)
Opatrum sabulosum (L.)
ANTHICIDAE
Notoxus monoceros (L.)
Anthiclls instabilis Schmidt
Anthicus flavipes (Panzer) **
CHRYSOMELIDAE
Oulema duftschmidi (Redtb.)
Hispa atra L.
Chrysolina haemoptera (L.)
Sermylassa halensis (L.)
Phyllotreta vittula (Redtb.)
Phyllotreta nigripes (F.)
Phyllotreta crueiferae (Goeze)
Phyllotreta atra (F.)
Longitarsus melanocephalus (Deg.)
Longitarsus pratensis (Panzer)
Longitarsus reiehei (All.) *
Longitarsus suturellus (Dft.)
Chaetoenema eoneinna (Marsh.)
Chaetoenema hortensis (Geoffr.)
Sphaeroderma testaceum (F.)
Sphaeroderma rubidum (Graells)
Psylliodes mareida (Illig.)
Psylliodes crambicola Lohse
BRENTIDAE
Apion hookerorum Kirby
Apion onopordi Kirby

Side 6

*

*

*

Apion eonfluens Kirby
Apion stolidum Germ.
Apion gibbirostre Gyll.
Apion aeneum (F.)
Apion radiolus (Marsh.)
Apion rufirostre (F.)
Apion fulvipes (Geoffr.)
Apion trifolii (L.)
Apion assimile Kirby
Apion ononidis Gyll.
Apion dissimile Germ.
Apion violaeum Kirby
Apion marehieu Herbst
Apion eruentatum (Walt.)
Apion rubiginosum Grill
Apion seniculus Kirby
Apion virens Hbst.
Apion ononis Kirby
Apion pisi (F.)
CURCULIONIDAE
Otiorhynchus raueus (F.)
Otiorhynchus rugostriatus (Goeze)
Otiorhynchus ovatus (L.)
Trachyphloeus scabriculus (L.)
Trachyphloeus alternans Gyll. *
Trachyphloeus digitalis (Gyll.)
Trachyphloeus rectus Thoms.
Trachyphloeus bifoveolatus (Beck)
Trachyphloeus angustisetulus H.
Trachyphloeus aristatus (Gyll.)
Tanymechus palliatus (F.)
Sitona lineatus (L.)
Sitona lepidus Gyll.
Sitona humeralis Steph.
Limobius borealis (Payk.)
Chromoderus affinis (Schrank)
Amalus scortillum (Hbst.)
Ceutorhynchus floralis (Payk.)
Ceutorhynchus rugulosus (Herbst)
Ceutorhynchus geographicus (Gz.)
Trichosirocalus troglodytes (F.)

*

Trichosirocalus barnevillei (Gren.)
Stenocarus ruficornis (Steph.)
Nedyus quadrimaculatus (L.)
Tychius picirostris (F.)
Sibinia sodalis Germ.
Sibinia phalerata (Gyll.)
Mecinus pyraster (Herbst)
Gymnetron pascuorum (Gyll.)
Gymnetron antirrhini (Payk.)

Fund af arter efterlyses

Af
Michael Hansen

I et tidligere nummer af dette nyhedsbrev, "Heteroerus" 2, efterlyses fund af en række arter, der traditionelt har stået anført som værende mere eller mindre almindelige hos os. Resultatet af denne efterlysning blev, at vi i 14.

"tillæg" (Ent. meddr. 63) fik revalueret de fleste af disse arters status i Danmark.

Siden er opmærksomheden faldet på yderligere en række såkaldt "almindelige" arter, der nok kunne trænge til et tilsvarende "eftersyn". Derfor har vi i den seneste billetilægs-redaktion taget skridt til at fa efterlyst fund af endnu en række arter, som ellers ikke ville skulle meldes.

Listen omfatter enkelte arter (mærket *), som allerede blev efterlyst sidste gang, men som vi ikke så os i stand til at vurdere fyldestgørende på daværende tidspunkt. De

Side 7

*

*

*

blev derfor sat i bero, indtil mere komplette fundoversigter kunne udarbejdes. De øvrige nævnte arter har ikke tidligere været efterlyst.

Vi vil meget gerne bede om, at i bidrager med fundoplysninger (lokalitet, dato, antal eks.), i har på nedstående arter. Hvis vi kan få oplysningerne inden udgangen af 1997 eller allerførst i det nye år (tlf. hvis du har problemer med at kunne nå det så vi kan aftale nærmere), vil arterne formentlig kunne kommenteres i nødvendigt omfang allerede i næste fundliste ("bille-tillæg" = "Fund af biller i Danmark, 1997").

Oplysninger sendes til:

Michael Hansen, Dalføret 16, 3.th.,
2300 København S

Carabus convexus Fabricius
Leiodes gyllenhalii Stephens
Colon barnevillei Kraatz
Colon viennense Herbst
Acrotrichis rugulosa Rosskothén
Acrotrichis pumila (Erichson)
Phyllodrepa nigra (Gravenhorst)
Euplectus signatus (Reichenbach)
Brachygluta haematica (Reic.)
Reichenbachia juncorum (Leach)
Anotylus nitidulus (Gravenhorst)
Stenus fuseipes Gravenhorst
Stenus nanus Stephens
Quedius suturalis Kisenwetter
Heterothops binotatus (Grave.) *
Xantholinus laevigatus Jacobson
Mycetoporus longulus Mannerheim
Mycetoporus baudueri
Mulsant & Rey (=hellieseni)

Aleochara moerens Gyllenhal
Falagria caesa (Erichson)
Oxyomus silvestris (Scopoli)
Gnorimus nobilis (Linnaeus) *
Hydrophilus aterrimus Eschscholtz
Gnathoncus buyssoni Auzat
Margarinotus neglectus (Germar)
Platysoma compressum (Herbst) *
Cyphon palustris Thomson
Malthodes fuscus (Waltl)
Malthodes brevicollis (Paykull)
Malachius aeneus (Linnaeus) *
Triplax russica (Linnaeus) *
Hippodamia septemmaculata (Deg)
Thes bergrothi (Reitter)
Cis fagi Waltl
Blaps lethifera Marsham
Anoplodera sanguinolenta (L.)
Plateumaris braccata (Scopoli)
Donacia crassipes Fabricius
Cassida sanguinolenta Müller
Cassida prasina Illiger
Chrysolina gypsophilae (Klister) *
Gonioctena viminalis (Linnaeus)
Longitarsus ochroleucus (Mars.)
Longitarsus gracilis Kutschera
Longitarsus holsaticus (Linnaeus)
Mniophila muscorum (Koch)
Psylliodes sophiae Heikertinger *
Cryptocephalus hypochoeridis (L)*
Apoderus coryli (Linnaeus)
Apion ebeninum Kirby
Apion aethiops Herbst
Hypera arundinis (Paykull)
Lixus paraplecticus (Linnaeus)
Liparus coronatus (Goeze) *
Bagous lutosus (Gyllenhal)
Zacladus geranii (Paykull)

*

Side 8

*

*

*

*

Lidt mere om *Metoecus paradoxus*

Af
Kristian Arevad

Foranlediget af Henning Liljehults fornøjelige beretning i Heterocerus Nr. 5 om indsamling af *Metoecus paradoxus* vil jeg gerne minde om, at arten også kan leve hos de gedehamsearter, der foretrækker at lave boer i huse frem for i huller i jorden. I min tid som konsulent ved Statens Skadedyrslaboratorium (i 1970-erne og 80-erne) så vi ikke så få tilfælde, hvor *Metoecus* sidst på sommeren kunne fanges i vinduerne i stuer og soveværelser, hvor der et sted i huset, i loftsrum, skunkrum, hulmur eller lignende, var et større gedehamsebo. I hvert fald i et tilfælde var det de mange *Metoecus* og ikke gedehamsene, der blev opfattet som "skadedyret" og udløste henvendelsen til laboratoriet for råd om bekæmpelse. Så vidt jeg husker (der blev ikke ført statistik over ikke skadedyr) var fænomenet knyttet til Nordsjælland.

Altså: Hvis man kommer over større gedehamseboer i huse eller skure, kan der være grund til at holde øje med dem og med omgivelserne. Det skulle være muligt at få *Metoecus* at se, selv om man måske ikke er fuldt så tapper som HL.

Men der er noget mærkeligt ved sagen. Af den litteratur, jeg har ved

hånden, fremgår det, at gedehamseboet skal være i jorden, for at *Meloecus* kan leve der, kun Victor Hansen strækker sig så vidt som til "sjældnere - i træstubbe, undtagelsesvis i liggende træstammer" (fortegnelsen 1964). De nordsjællandske hus-forekomster råber derfor på en forklaring. Er fænomenet kendt og beskrevet andre steder, eller er det en lokal økologisk ændring? - Desuden synes *Meloecus'* tilknytning til de forskellige gedehamsearter at trænge til en udredning. Jeg tilslutter mig hermed redaktionens efterlysning af nyere undersøgelser.

Et præparationstip "Rengøring af biller"

Af
Henning Liljehult

Dyr snasker ofte til i "sutton" eller under opbevaring, så hårklædning eller chagrinerer er svær at se.

Jeg har god erfaring med at lægge dyret på et stykke trækpapir og med en pensel give det en dråbe lunken vand tilsat lidt opvaskemiddel.

Det gør selv flere år gamle *Atheaer* fra fryseren pæne: 100 ml vand til en dråbe opvaskemiddel.

Side 9

*

*

*

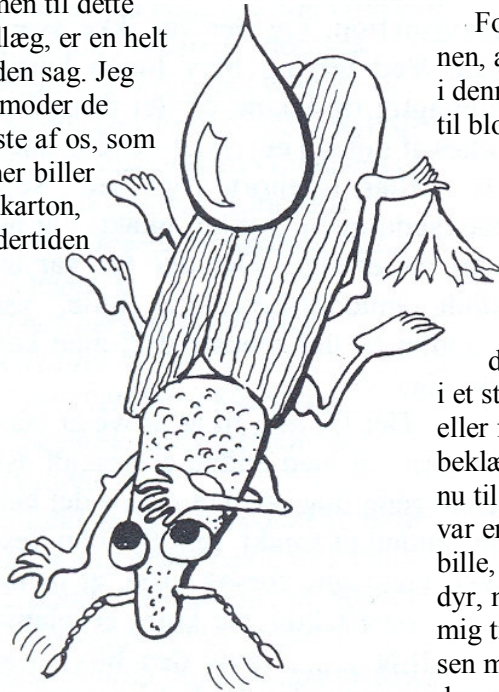
*

Lidt om lim

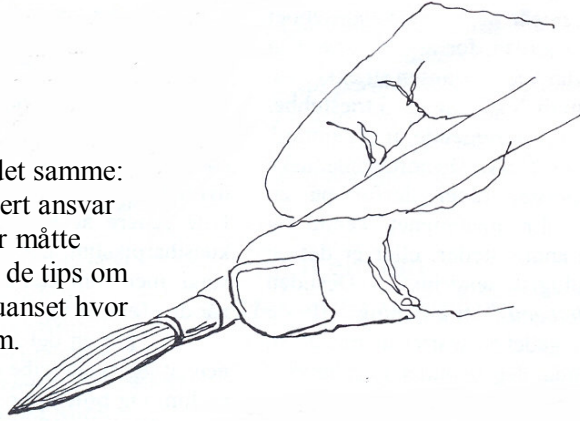
Af
Michael Hansen

Lad mig sige det med det samme:
Jeg fraskriver mig ethvert ansvar
for skader og uheld, der måtte
overgå den, som følger de tips om
lim, jeg her skal give -uanset hvor
varmt jeg anbefaler dem.

At det oprindelig var
et uheld, som gav
kimen til dette
indlæg, er en helt
anden sag. Jeg
formoder de
fleste af os, som
limer biller
på karton,
undertiden

har set sig nødsaget til at fæstne større dyr med en eller anden type af hobbylim. I de senere år har jeg brugt en type kunstharpikslim, der kan fortyndes med vand, men som kun er svært opløselig, når den først er tør.

For en del år siden ville skæb-
nen, at jeg skulle tabe en bille ned
i denne lim. Og billen var for god
til blot at blive afskrevet. Så efter
en styg omgang eder og for-
bandelser påbegyndtes en
redningsaktion. Og det var
ikke svært endda. Ved
tørring blev limen hurtig
gummiagtig og kunne på
det nærmeste trækkes af billen
i et stykke - endog uden at ben
eller følehorn røg med. Selv hår-
beklædningen forblev intakt. Og
nu til det væsentlige: Det der før
var en beskidt, mudder-bedækket
bille, var forvandlet til det reneste
dyr, man kan tænke sig. Det fik
mig til at prøve at gentage succe-
sen med endnu et beskidt dyr -
denne gang dog uden at dyppe det
helt i lim. Endnu et smukt, rent dyr
blev resultatet. Gentagne forsøg
viste, at metoden er mest effektiv,
når limen er relativt tynd. MEN
.....hvis den bliver for vandig,
trænger den let ind i suturer og
"sprækker", f.eks. mellem prono-

Side 10

*

*

*

tum og vingedækker og kan da være svær at trække af i et stykke.

Jeg har selv haft glæden af at bruge denne metode adskillige gange og kan derfor anbefale andre også at benytte den - men på eget ansvar! Hvis dyrene er meget beskidte, kan det være hensigtsmæssigt at "vaske" dem først. Ellers finder jeg det selv nemmest at rense dyrene efter de er blevet monteret på karton. Når de først sidder her, limet godt fast, kan man dække dem med en tynd "kappe" af lim på oversiden. Man skal dog passe på at limen ikke griber ind omkring følehorn eller andre fæstnede vedhæng. Efter et minuts tid er limen tør og kan da - FORSIGTIGT - hives af. Hvis billen fra starten er limet godt fast på kartonet, bliver den ikke hevet med af.

Man vil opdage, at ikke alene bliver dyret rent - eventuel hår- og skælkledning bliver også som "ny". Faktisk har jeg ofte brugt limen til at rense "snaskede" smårovbiller (*Atheta* m.m.), hvis behåring var klæbet sammen. Hvis dyrene ikke har ligget for længe i glassene eller er blevet for møre, er metoden meget effektiv. Den "rejser" behåringen til dens oprindelige udseende uden at rive hårene af.

Hvis denne brug af lim lyder voldsom, så lad mig påpege at den, i næsten alle tilfælde, er mange gange mere skånsom end rensning med pensel og vand, ethyla-

cetat, sprit m.v. Fordelen ved at bruge den nævnte kunstharpikslim fremfor f.eks. tragant er dens udprægede elasticitet. Den renser næsten alle biller, undtagen hvis snavset er "kittet" meget godt fast (som f.eks. hos *Trachyphloeus*). Det frarådes at bruge metoden på biller med løstsiddende børstebeklædning (som f.eks. *Trinodes* den ender som *T savallias*).

Denne "vidunder-lim" kan også med fordel bruges ved selve præparationen. Små og sarte, hvælvede biller, som ellers kan være vanskelige at fastholde mens man har dem liggende på ryggen for at få benene ud, anbringes i en lille(!) dråbe lim. Bare nok til lige at fastholde dem. Så risikerer man ikke at komme til at trykke dem i stykker, og de smutter heller ikke pludselig over alle bjerge. Man undgår samtidig, at en eventuel hårklædning gnides af, som hvis billen havde ligget og kuret lidt på ryggen. Når ben og følehorn er ude, kan billen let lirkes ud af limen til videre behandling.

Til slut en advarsel: Limen kan også nemt bruges til at ødelægge billerne. Så jeg vil stærkt fraråde, at man hovedkuls kaster sig i gang med at indsynte alle sine rariteter i lim, før man har en fornemmelse af limens potentialer. Derfor: Prøv først med nogle *Helophorus*'er. De er så almindelige - og de er herligt beskidte.

●
Side 11

*

*

*

Tragant

Af

Jan Boe Runge

Denne lim er vel nok den mest brugte blandt coleopterologer - til 'opsætning' af biller på karton. Tragant har traditionelt været brugt langt tilbage og har først i nyere tid fået en 'konkurrent' i tapetklister. Sidstnævnte limtype er der andre der bruger, jeg vil derfor lade dem om at fortælle hvilke erfaringer de har hermed.

Mine erfaringer med tragant er at limen er nem at arbejde med, usynlig når den er tør. En ret vigtig detalje er at den er nem at opløse hvis 'dyret' skal ommonteres, eller bare undersøges på undersiden. Jeg bruger kun tragant også til de helt store dyr, f.eks. egebjort m.m. Der har aldrig været ubehagelige oplevelser, hvor dyret er 'faldet af under transport.

En trist nyhed

Det var derfor en noget trist oplysning jeg fik her for nylig. Beskeden var: Tragant kan ikke skaffes mere, er udgået af handlen - så hvis du finder noget, så køb det!!!!!!

Dette kunne ikke passe! (jeg var næsten løbet tør for tragant). Først en tur til materialisten, ikke noget resultat.

Herefter hen på apoteket - og efter en lang snak og til sidst med den rette person, blev der foretaget

en undersøgelse i diverse kataloger. Det viste sig at tragant kan skaffes på Skanderborg Apotek. Jeg fik apoteket her i Odense til at bestille traganten. Du skal være opmærksom på at der kan være nogle ugers ventetid. Jeg indkøbte 100 g tragant til en pris af kr. 189,- så nu har jeg nok de næste mange år.

Konservering af "tragant"

Det har - for mig - altid været noget af et problem at holde den færdig blandede tragant fri for mugdannelse. Jeg har prøvet med meget fint knust thymol og andre lignende kemikalier. Alle disse produkter har den uheldige egenskab at de krystalliserer og efterlader 'knust sukker' på kartonen. For et par år siden var jeg hos materialisten og blev anbefalet at bruge Benzoetsurt natron (deklarationen er: Kemisk ren natriumbenzoat).

Traganten omrøres med demineraliseret vand i en passende mængde og blandingsforhold, der blandes lidt Benzoetsurt natron i. Materialisten oplyste et blandingsforhold på 1 g pr. kg/l. Jeg kommer dog forholdsvis mere i da jeg blander op til brug i en længere periode (materialistens oplysning er til brug ved levnedsmidler, dette her skal jo ikke spises!), men prøv selv at finde den rette blanding. Min blanding er på ca. 100 ml, jeg tager heraf i små potioner og fortynder til den endelige brugbare blanding. Der har herefter ikke været problemer med mugdannelse.

●
Side 12

*

*

*

Fakta om tragant:

Men hvad er tragant for noget? Det er en ret blød gummi, der udsvedes af forskellige astragelarter. Anvendes til stoftryk og bindemiddel i piller, pastiller og konditorvarer. Fås fra Iran, Grækenland og Lilleasien.

Hip Hip Hurra og Tillykke!

Så har Danmark fået en billedoktor, og Zoologisk Museum har igen fået ansat en faguddannet billeekspert. Den sidste af slagsen var SV.Gisle Larsson - og det er jo snart længe siden.

Michael Hansen blev fastansat på museet her i sommer, og i slutningen af oktober forsvarede han en doktorafhandling om storsystematik hos biller.

Det er Heterocerus-redaktionen en stor glæde og fornøjelse at kunne ønske Michael til lykke med både stilling og titel af dr. scient.

Fra Heterocerus-redaktionen

De gamle redaktører er rørt til tårer!

Også til dette nummer har vi fået mange indlæg, flere endog uden at vi har skullet rykke, plage eller trygle for at få dem.

Det er dejligt, og vi tager det

som udtryk for, at der er interesse for nyhedsbrevet.

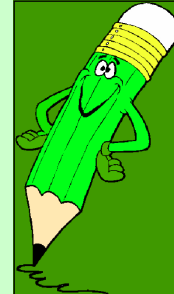
Tænk allerede nu på det næste nummer - og overvej hvad du vil bidrage med!

Smed mens jernet er varmt - send dit indlæg hellere i dag end i morgen.

Heterocerus favner bredt - alt om biller, der skønnes at have interesse for samlere og andet godtfolk, modtages med begærlighed.

Redaktionenens adresse:

Palle Jorum
Åløkken 11,
5250 Odense SV
Tlf.: 65 96 08 68

Jan Boe Runge
Sneglehatten 90,
5220 Odense SØ
Tlf.: 66 15 50 41

Ønsker du at sende en mail til en af ovennævnte personer kan du benytte Dansk Entomologisk Forenings hjemmeside:

<http://www.entoweb.dk>

klik på "downloads"

Side 13

*

*